

Cuvânt înainte

Tratatul Uniunii Europene

Versiune consolidată

Ediția a 8-a, îngrijită de
Beatrice Andreșan-Grigoriu și Tudorel Ștefan

Actualizat la data de
30 septembrie 2016

Editura
Hamangiu
2016

Ediția a 8-a, îngrijită de
Beatrice Andreșan-Grigoriu și Tudorel Ștefan

Actualizat la data de
30 septembrie 2016

Copyright © 2016 Editura Hamangiu SRL

Editură de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale CNATDCU

Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată

fără acordul scris al Editurii Hamangiu

Editura Hamangiu: București, Str. Col. Popeia nr. 36, sector 5; O.P. 5, C.P. 91

Tel./Fax: 021.336.04.43; 031.805.80.21; Vânzări: 021.336.01.25; 031.425.42.24

E mail: redactia@hamangiu.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ANDREȘAN-GRIGORIU, BEATRICE

Tratatul Uniunii Europene / Beatrice Andreșan-Grigoriu,
Tudorel Ștefan. - Ed. a 8-a, rev. - București : Editura Hamangiu, 2016

ISBN 978-606-27-0497-1

I. Ștefan, Tudorel

341.217(4) UE

Cuvânt-înainte

Intrarea în vigoare la 1 decembrie 2009 a Tratatului de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene (Tratatul de la Lisabona) subliniază natura dinamică și lipsită de predictibilitate a integrării europene.

Această lipsă de predictibilitate a fost sesizată foarte bine de Giuliano Amato, vicepreședintele Convenției pentru Viitorul Europei, atunci când proiectul unui Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa a fost finalizat în 2004. În comentariile sale, a subliniat că proiectul Constituției nu este ceea ce se așteptau fondatorii săi. Folosind metafora părinților care așteaptă un copil, a spus că, în timp ce sperau să fie o fată (*une constitution/ una costituzione*), au parte de un băiat (*un traité/un trattato*).

Refuzul ratificării proiectului Constituției europene a condus la construirea de strategii politice alternative de către statele membre ale Uniunii Europene. Atât statele membre care au fost sceptice cu privire la proiectul constituțional, cât și cele care l-au susținut s-au înțeles cu privire la decizia de a adopta rapid, tăcut și fără dezbateri un tratat similar celor anterioare.

De aceea, în timp ce Tratatul Constituțional ar fi fost un exercițiu privind abrogarea și înlocuirea dreptului primar acumulat timp de o jumătate de secol, consolidând totul într-un singur tratat, Tratatul de la Lisabona este un tratat de modificare, similar, mai mult sau mai puțin, cu Tratatul de la Amsterdam și cel de la Nisa. Totuși, modificările structurale impuse de Tratatul de la Lisabona sunt de mai mare amploare.

În vreme ce Tratatul privind Uniunea Europeană a devenit un tratat dominant privind principiile fundamentale ale dreptului european și cele privind instituțiile, iar fostul Tratat de instituire a Comunității Europene a rămas tratatul care reglementează detaliile, din punctul de vedere al juriștilor și viitorilor juriști, cărora le este destinat acest volum, structura nou-creată nu este de natură să facă mai clară arhitectura juridică a Uniunii Europene.

Volumul conține versiunea oficială consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (fostul Tratat

de instituire a Comunității Europene), publicată în J.O. C 202 din 7 iunie 2016. Un al treilea instrument de lucru esențial îl constituie Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care a căpătat forță juridică primară, având aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor. Ediția cuprinde, de asemenea, și protocoalele și declarațiile atașate tratatelor, fiind avut în vedere inclusiv Regulamentul (UE, Euratom) 2016/1192 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 iulie 2016 privind transferul către Tribunal al competenței de a se pronunța în primă instanță asupra litigiilor dintre Uniunea Europeană și agenții acesteia (J.O. L 200 din 26 iulie 2016), prin care a fost modificat Protocolul nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Una dintre consecințele practice ale intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona este reprezentată de renumerotarea articolelor. Situația este similară cu cea în care s-au aflat practicienii după renumerotarea produsă de Tratatul de la Amsterdam în anul 1999. Vom fi martorii unei perioade în care vor fi necesare duble sau triple citări ale articolelor, atunci când vom discuta despre jurisprudența veche sau despre cea nouă cu situații de fapt vechi. Confuzia se va stinge în timp, așa cum s-a întâmplat și cu Tratatul de la Amsterdam. Un instrument de real folos până când ne vom obișnui cu noua numerotare îl constituie tabelul de corespondență reprodus la finalul ediției.

Sperăm că acest volum va constitui un instrument de lucru util atât pentru juriștii care studiază dreptul Uniunii Europene, cât și pentru cei care îl aplică.

Beatrice Andreșan-Grigoriu

Tudorel Ștefan

Cuprins general

TRATATUL PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ	1
TRATATUL PRIVIND FUNCȚIONAREA UNIUNII EUROPENE	28
CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE	144
PROTOCOALE	155
Protocolul (nr. 1) privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană	155
Protocolul (nr. 2) privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității	157
Protocolul (nr. 3) privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene	159
Protocolul (nr. 4) privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene	175
Protocolul (nr. 5) privind Statutul Băncii Europene de Investiții	189
Protocolul (nr. 6) privind stabilirea sediilor unor instituții și ale anumitor organe, oficii, agenții și servicii ale Uniunii Europene	199
Protocolul (nr. 7) privind privilegiile și imunitățile Uniunii Europene	200
Protocolul (nr. 8) cu privire la articolul 6 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană referitor la aderarea Uniunii la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale	204
Protocolul (nr. 9) privind decizia Consiliului referitoare la punerea în aplicare a articolului 16 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană și a articolului 238 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene între 1 noiembrie 2014 și 31 martie 2017, pe de o parte, și începând cu 1 aprilie 2017, pe de altă parte	205
Protocolul (nr. 10) privind cooperarea structurată permanentă stabilită prin articolul 42 din Tratatul privind Uniunea Europeană	205
Protocolul (nr. 11) privind articolul 42 din Tratatul privind Uniunea Europeană	207
Protocolul (nr. 12) privind procedura aplicabilă deficitelor excesive	208
Protocolul (nr. 13) privind criteriile de convergență	209
Protocolul (nr. 14) privind Eurogrupul	210

Protocolul (nr. 15) privind unele dispoziții referitoare la Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	210
Protocolul (nr. 16) privind anumite dispoziții privind Danemarca	212
Protocolul (nr. 17) privind Danemarca	213
Protocolul (nr. 18) privind Franța	213
Protocolul (nr. 19) privind acquis-ul Schengen integrat în cadrul Uniunii Europene	213
Protocolul (nr. 20) privind aplicarea anumitor aspecte ale articolului 26 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în Regatul Unit și în Irlanda	216
Protocolul (nr. 21) privind poziția Regatului Unit și a Irlandei cu privire la spațiul de libertate, securitate și justiție	217
Protocolul (nr. 22) privind poziția Danemarcei	219
Protocolul (nr. 23) privind relațiile externe ale statelor membre în ceea ce privește trecerea frontierelor externe	224
Protocolul (nr. 24) privind dreptul de azil pentru resortisanții statelor membre ale Uniunii Europene	224
Protocolul (nr. 25) privind exercitarea competențelor partajate	225
Protocolul (nr. 26) privind serviciile de interes general	226
Protocolul (nr. 27) privind piața internă și concurența	226
Protocolul (nr. 28) privind coeziunea economică, socială și teritorială	226
Protocolul (nr. 29) privind sistemul de radiodifuziune publică în statele membre	228
Protocolul (nr. 30) privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în Polonia și în Regatul Unit	228
Protocolul (nr. 31) privind importurile în Uniunea Europeană de produse petroliere rafinate în Antilele Olandeze	229
Protocolul (nr. 32) privind dobândirea de bunuri imobile în Danemarca	231
Protocolul (nr. 33) privind articolul 157 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	231
Protocolul (nr. 34) privind regimul special care se aplică Groenlandei	232
Protocolul (nr. 35) privind articolul 40.3.3 din Constituția Irlandei	232
Protocolul (nr. 36) privind dispozițiile tranzitorii	232
Protocolul (nr. 37) referitor la consecințele financiare ale expirării Tratatului CECO și la fondul de cercetare pentru cărbune și oțel	238

ANEXE LA TRATATUL PRIVIND FUNCȚIONAREA UNIUNII EUROPENE 239

Anexa I. Lista prevăzută la articolul 38 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	239
--	-----

Anexa II. Țări și teritorii de peste mări cărora li se aplică dispozițiile părții a patra din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	241
---	-----

DECLARAȚII anexate la Actul final al Conferinței interguvernamentale care a adoptat Tratatul de la Lisabona semnat la 13 decembrie 2007	242
A. <i>Declarațiile cu privire la dispozițiile tratatelor</i>	242
1. Declarația cu privire la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene	242
2. Declarația cu privire la articolul 6 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană	242
3. Declarația cu privire la articolul 8 din Tratatul privind Uniunea Europeană	242
4. Declarația cu privire la componența Parlamentului European	242
5. Declarația cu privire la acordul politic al Consiliului European referitor la proiectul de decizie privind componența Parlamentului European	242
6. Declarația cu privire la articolul 15 alineatele (5) și (6), la articolul 17 alineatele (6) și (7) și la articolul 18 din Tratatul privind Uniunea Europeană	242
7. Declarația cu privire la articolul 16 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană și la articolul 238 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	243
8. Declarația cu privire la măsurile practice de adoptat la data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona în ceea ce privește președinția Consiliului European și cea a Consiliului Afaceri Externe	244
9. Declarația cu privire la articolul 16 alineatul (9) din Tratatul privind Uniunea Europeană referitor la decizia Consiliului European privind exercitarea președinției Consiliului	245
10. Declarația cu privire la articolul 17 din Tratatul privind Uniunea Europeană	245
11. Declarația cu privire la articolul 17 alineatele (6) și (7) din Tratatul privind Uniunea Europeană	246
12. Declarația cu privire la articolul 18 din Tratatul privind Uniunea Europeană	246
13. Declarația cu privire la politica externă și de securitate comună	246

14.	Declarația cu privire la politica externă și de securitate comună	247
15.	Declarația cu privire la articolul 27 din Tratatul privind Uniunea Europeană	247
16.	Declarația cu privire la articolul 55 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană	247
17.	Declarația cu privire la supremație	247
18.	Declarația cu privire la delimitarea competențelor	248
19.	Declarația cu privire la articolul 8 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	248
20.	Declarația cu privire la articolul 16 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	249
21.	Declarația cu privire la protecția datelor cu caracter personal în domeniul cooperării judiciare în materie penală și al cooperării polițienești	249
22.	Declarația cu privire la articolele 48 și 79 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	249
23.	Declarația cu privire la articolul 48 al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	249
24.	Declarația cu privire la personalitatea juridică a Uniunii Europene	249
25.	Declarația cu privire la articolele 75 și 215 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	249
26.	Declarația cu privire la neparticiparea unui stat membru la o măsură întemeiată pe partea a treia titlul V din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	250
27.	Declarația cu privire la articolul 85 alineatul (1) al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	250
28.	Declarația cu privire la articolul 98 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	250
29.	Declarația cu privire la articolul 107 alineatul (2) litera (c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	250
30.	Declarația cu privire la articolul 126 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	250
31.	Declarația cu privire la articolul 156 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	251
32.	Declarația cu privire la articolul 168 alineatul (4) litera (c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	251
33.	Declarația cu privire la articolul 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	252

34.	Declarația cu privire la articolul 179 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	252
35.	Declarația cu privire la articolul 194 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	252
36.	Declarația cu privire la articolul 218 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene privind negocierea și încheierea de către statele membre a unor acorduri internaționale privind spațiul de libertate, securitate și justiție	252
37.	Declarația cu privire la articolul 222 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	252
38.	Declarația cu privire la articolul 252 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene referitor la numărul de avocați generali ai Curții de Justiție	252
39.	Declarația cu privire la articolul 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	253
40.	Declarația cu privire la articolul 329 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	253
41.	Declarația cu privire la articolul 352 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	253
42.	Declarația cu privire la articolul 352 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	253
43.	Declarația cu privire la articolul 355 alineatul (6) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	253
<i>B.</i>	<i>Declarațiile cu privire la protocoalele anexate tratatelor</i>	254
44.	Declarația cu privire la articolul 5 din Protocolul privind acquis-ul Schengen integrat în cadrul Uniunii Europene	254
45.	Declarația cu privire la articolul 5 alineatul (2) din Protocolul privind acquis-ul Schengen integrat în cadrul Uniunii Europene	254
46.	Declarația cu privire la articolul 5 alineatul (3) din Protocolul privind acquis-ul Schengen integrat în cadrul Uniunii Europene	254
47.	Declarația cu privire la articolul 5 alineatele (3), (4) și (5) din Protocolul privind acquis-ul Schengen integrat în cadrul Uniunii Europene	254
48.	Declarația cu privire la Protocolul privind poziția Danemarcei	254
49.	Declarația cu privire la Italia	255
50.	Declarația cu privire la articolul 10 din Protocolul privind dispozițiile tranzitorii	255
<i>C.</i>	<i>Declarațiile statelor membre</i>	256
51.	Declarația Regatului Belgiei cu privire la parlamentele naționale	256

52. Declarația Regatului Belgiei, a Republicii Bulgaria, a Republicii Federale Germania, a Republicii Elene, a Regatului Spaniei, a Republicii Italiene, a Republicii Cipru, a Republicii Lituania, a Marelui Ducat al Luxemburgului, a Republicii Ungare, a Republicii Malta, a Republicii Austria, a Republicii Portugheze, a României, a Republicii Slovenia și a Republicii Slovace, referitoare la simbolurile Uniunii Europene	256
53. Declarația Republicii Cehe cu privire la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene	256
54. Declarația Republicii Federale Germania, a Irlandei, a Republicii Ungare, a Republicii Austria și a Regatului Suediei	257
55. Declarația Regatului Spaniei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	257
56. Declarația Irlandei cu privire la articolul 3 din Protocolul privind poziția Regatului Unit și a Irlandei referitor la spațiul de libertate, securitate și justiție	257
57. Declarația Republicii Italiene cu privire la compunerea Parlamentului European	257
58. Declarația Republicii Letonia, a Republicii Ungare și a Republicii Malta cu privire la ortografierea denumirii monedei unice în tratate	258
59. Declarația Regatului Țărilor de Jos cu privire la articolul 312 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	258
60. Declarația Regatului Țărilor de Jos cu privire la articolul 355 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	258
61. Declarația Republicii Polone cu privire la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene	258
62. Declarația Republicii Polone cu privire la Protocolul privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în Polonia și în Regatul Unit	258
63. Declarația Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu privire la definiția noțiunii „resortisanți”	258
64. Declarația Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu privire la dreptul de vot la alegerile parlamentare europene	259
65. Declarația Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu privire la articolul 75 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	259
TABELE DE CORESPONDENȚĂ	260
Tratatul privind Uniunea Europeană	260
Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene	266

TRATATUL PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ

(versiune consolidată^[1])

Cuprins	Art.
PREAMBUL	
TITLUL I. DISPOZIȚII COMUNE	1-8
TITLUL II. DISPOZIȚII PRIVIND PRINCIPIILE DEMOCRATICE	9-12
TITLUL III. DISPOZIȚII PRIVIND INSTITUȚIILE	13-19
TITLUL IV. DISPOZIȚII PRIVIND FORMELE DE COOPERARE CONSOLIDATĂ	20
TITLUL V. DISPOZIȚII GENERALE PRIVIND ACȚIUNEA EXTERNĂ A UNIUNII ȘI DISPOZIȚII SPECIALE PRIVIND POLITICA EXTERNĂ ȘI DE SECURITATE COMUNĂ	21-46
Capitolul 1. Dispoziții generale privind acțiunea externă a Uniunii	21-22
Capitolul 2. Dispoziții speciale privind politica externă și de securitate comună	23-46
Secțiunea 1. Dispoziții comune	23-41
Secțiunea 2. Dispoziții privind politica de securitate și apărare comună	42-46
TITLUL VI. DISPOZIȚII FINALE	47-55

[1] J.O. C 202 din 7 iunie 2016.

PREAMBUL

MAIESTATEA SA REGELE BELGIENILOR, MAIESTATEA SA REGINA DANEMARCEI, PREȘEDINTELE REPUBLICII FEDERALE GERMANIA, PREȘEDINTELE REPUBLICII ELENE, MAIESTATEA SA REGELE SPANIEI, PREȘEDINTELE REPUBLICII FRANCEZE, PREȘEDINTELE IRLANDEI, PREȘEDINTELE REPUBLICII ITALIENE, ALTEȚA SA REGALĂ MARELE DUCE DE LUXEMBURG, MAIESTATEA SA REGINA ȚĂRILOR DE JOS, PREȘEDINTELE REPUBLICII PORTUGHEZE, MAIESTATEA SA REGINA REGATULUI UNIT AL MARIİ BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD^[1],

DECIȘI să parcurgă o nouă etapă în procesul de integrare europeană inițiat prin constituirea Comunităților Europene,

INSPIRÂNDU-SE din moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei, din care s-au dezvoltat valorile universale care constituie drepturile inviolabile și inalienabile ale persoanei, precum și libertatea, democrația, egalitatea și statul de drept, REAMINTIND importanța istorică a sfârșitului divizării continentului european și necesitatea stabilirii unor baze solide pentru arhitectura Europei viitoare,

CONFIRMÂND atașamentul lor față de principiile libertății, democrației și respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și ale statului de drept,

CONFIRMÂND atașamentul lor față de drepturile sociale fundamentale definite în Carta socială europeană, semnată la Torino, la 18 octombrie 1961, și în Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor din 1989,

HOTĂRĂȚI să întărească solidaritatea dintre popoarele lor, respectând totodată istoria, cultura și tradițiile acestora,

HOTĂRĂȚI să consolideze caracterul democratic și eficacitatea funcționării instituțiilor, pentru a le permite acestora să-și îndeplinească mai bine, într-un cadru instituțional unic, misiunile care le sunt încredințate,

HOTĂRĂȚI să-și consolideze economiile naționale, să asigure convergența acestora, precum și să stabilească o uniune economică și monetară care presupune, conform dispozițiilor prezentului tratat și ale Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, o monedă unică și stabilă,

DECIȘI să promoveze progresul economic și social al popoarelor lor, ținând seama de principiul dezvoltării durabile și în cadrul realizării pieței interne, al consolidării coeziunii și protecției mediului, precum și să pună în aplicare politici care asigură progrese concomitente în domeniul integrării economice și în celelalte domenii,

HOTĂRĂȚI să instituie o cetățenie comună pentru resortisanții țărilor lor, HOTĂRĂȚI să pună în aplicare o politică externă și de securitate comună, inclusiv definirea treptată a unei politici de apărare comune, care ar putea conduce la o apărare comună, în conformitate cu dispozițiile articolului 42, consolidând astfel identitatea Europei și independența acesteia în vederea promovării păcii, securității și progresului în Europa și în întreaga lume,

[1] Republica Bulgaria, Republica Cehă, Republica Estonia, Republica Croația, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Ungaria, Republica Malta, Republica Austria, Republica Polonă, România, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda și Regatul Suediei au devenit ulterior membre ale Uniunii Europene.

HOTĂRĂȚI să faciliteze libera circulație a persoanelor, asigurând totodată siguranța și securitatea popoarelor lor, prin instaurarea unui spațiu de libertate, securitate și justiție în conformitate cu dispozițiile prezentului tratat și ale Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene,

HOTĂRĂȚI să continue procesul de creare a unei uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele Europei, în care deciziile să fie luate cât mai aproape posibil de cetățeni, în conformitate cu principiul subsidiarității,

ÎN PERSPECTIVA etapelor următoare care vor trebui parcurse pentru ca integrarea europeană să progreseze,

AU DECIS să instituie o Uniune Europeană și, în acest sens, au desemnat drept plenipotențiar:

(lista plenipotențiarilor nu este reprodusă)

CARE, după ce au făcut schimb de depline puteri, găsite în bună și convenită formă, convin cu privire la următoarele dispoziții:

TITLUL I DISPOZIȚII COMUNE

Articolul 1 (ex-articolul 1 TUE)^[1]

Prin prezentul tratat, ÎNALTELE PĂRȚI CONTRACTANTE instituie între ele o UNIUNE EUROPEANĂ, denumită în continuare „Uniune”, căreia statele membre îi atribuie competențe pentru realizarea obiectivelor lor comune.

Prezentul tratat marchează o nouă etapă în procesul de creare a unei uniuni tot mai profunde între popoarele Europei, în cadrul căreia deciziile se iau cu respectarea deplină a principiului transparenței și cât mai aproape cu putință de cetățeni.

Uniunea se întemeiază pe prezentul tratat și pe Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumite în continuare „tratatele”). Aceste două tratate au aceeași valoare juridică. Uniunea se substituie Comunității Europene și îi succedă acesteia.

Articolul 2

Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.

Articolul 3 (ex-articolul 2 TUE)

(1) Uniunea urmărește să promoveze pacea, valorile sale și bunăstarea popoarelor sale.

(2) Uniunea oferă cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție, fără frontiere interne, în interiorul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare cu măsuri adecvate privind controlul la frontierele externe, dreptul de azil, imigrarea, precum și prevenirea criminalității și combaterea acestui fenomen.

(3) Uniunea instituie o piață internă. Aceasta acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creștere economică echilibrată și pe stabilitatea

[1] Această trimitere are caracter indicativ. Pentru informații detaliate, a se vedea tabelele de corespondență între vechea și noua numerotare a tratatelor.

prețurilor, pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și pe un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului. Aceasta promovează progresul științific și tehnic.

Uniunea combate excluziunea socială și discriminările și promovează justiția și protecția sociale, egalitatea între femei și bărbați, solidaritatea între generații și protecția drepturilor copilului.

Aceasta promovează coeziunea economică, socială și teritorială, precum și solidaritatea între statele membre.

Uniunea respectă bogăția diversității sale culturale și lingvistice și veghează la protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural european.

(4) Uniunea instituie o uniune economică și monetară a cărei monedă este euro.

(5) În relațiile sale cu restul comunității internaționale, Uniunea își afirmă și promovează valorile și interesele și contribuie la protecția cetățenilor săi. Aceasta contribuie la pacea, securitatea, dezvoltarea durabilă a planetei, solidaritatea și respectul reciproc între popoare, comerțul liber și echitabil, eliminarea sărăciei și protecția drepturilor omului și, în special, a drepturilor copilului, precum și la respectarea strictă și dezvoltarea dreptului internațional, inclusiv respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite.

(6) Uniunea își urmărește obiectivele prin mijloace corespunzătoare, în funcție de competențele care îi sunt atribuite prin tratate.

Articolul 4

(1) În conformitate cu articolul 5, orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre.

(2) Uniunea respectă egalitatea statelor membre în raport cu tratatele, precum și identitatea lor națională, inerentă structurilor lor fundamentale politice și constituționale, inclusiv în ceea ce privește autonomia locală și regională. Aceasta respectă funcțiile esențiale ale statului și, în special, pe cele care au ca obiect asigurarea integrității sale teritoriale, menținerea ordinii publice și apărarea securității naționale. În special, securitatea națională rămâne responsabilitatea exclusivă a fiecărui stat membru.

(3) În temeiul principiului cooperării loiale, Uniunea și statele membre se respectă și se ajută reciproc în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate.

Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii.

Statele membre facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii.

Articolul 5 (ex-articolul 5 TCE)

(1) Delimitarea competențelor Uniunii este guvernată de principiul atribuirii. Exerțarea acestor competențe este reglementată de principiile subsidiarității și proporționalității.

(2) În temeiul principiului atribuirii, Uniunea acționează numai în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin tratate pentru realizarea obiectivelor stabilite prin aceste tratate. Orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre.

(3) În temeiul principiului subsidiarității, în domeniile care nu sunt de competență sa exclusivă, Uniunea intervine numai dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional și local, dar datorită dimensiunilor și efectelor acțiunii preconizate, pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii.

Instituțiile Uniunii aplică principiul subsidiarității în conformitate cu Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității. Parlamentele naționale asigură respectarea principiului subsidiarității, în conformitate cu procedura prevăzută în respectivul protocol.

(4) În temeiul principiului proporționalității, acțiunea Uniunii, în conținut și formă, nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor tratatelor.

Instituțiile Uniunii aplică principiul proporționalității în conformitate cu Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității.

Articolul 6 (ex-articolul 6 TUE)

(1) Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene din 7 decembrie 2000, astfel cum a fost adaptată la 12 decembrie 2007, la Strasbourg, care are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor.

Dispozițiile cuprinse în Cartă nu extind în niciun fel competențele Uniunii astfel cum sunt definite în tratate.

Drepturile, libertățile și principiile prevăzute în Cartă se interpretează în conformitate cu dispozițiile generale din titlul VII al Cartei privind interpretarea și punerea sa în aplicare și cu luarea în considerare în mod corespunzător a explicațiilor menționate în Cartă, care prevăd izvoarele acestor dispoziții.

(2) Uniunea aderă la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Competențele Uniunii, astfel cum sunt definite în tratate, nu sunt modificate de această aderare.

(3) Drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii.

Articolul 7 (ex-articolul 7 TUE)

(1) La propunerea motivată a unei treimi din statele membre, a Parlamentului European sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu o majoritate de patru cincimi din membrii săi, poate să constate existența unui risc clar de încălcare gravă a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru. Înainte de a proceda la această constatare, Consiliul audiază statul membru în cauză și îi poate adresa recomandări, hotărând după aceeași procedură.

Consiliul verifică cu regularitate dacă motivele care au condus la această constatare rămân valabile.

(2) Consiliul European, hotărând în unanimitate la propunerea unei treimi din statele membre sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, poate să constate existența unei încălcări grave și persistente a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru, după ce a invitat acel stat membru să-și prezinte observațiile.

(3) În cazul în care a fost făcută constatarea menționată la alineatul (2), Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, poate decide să suspende anumite drepturi care îi revin statului membru în cauză în urma aplicării tratatelor, inclusiv dreptul de vot în Consiliu al reprezentantului guvernului aceluși stat membru. Procedând în acest fel, Consiliul ține seama de eventualele consecințe ale unei astfel de suspendări asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor fizice și juridice.

Obligațiile care îi revin statului membru în cauză în temeiul tratatelor rămân obligatorii în orice situație pentru statul membru respectiv.

(4) Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, poate decide ulterior să modifice sau să revoce măsurile luate în temeiul alineatului (3), ca răspuns la modificarea situației care l-a determinat să impună măsurile respective.

(5) Modalitățile de vot care, în înțelesul prezentului articol, se aplică Parlamentului European, Consiliului European și Consiliului sunt prevăzute la articolul 354 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 8

(1) Uniunea dezvoltă relații privilegiate cu țările învecinate, în vederea stabilirii unui spațiu de prosperitate și de bună vecinătate, întemeiat pe valorile Uniunii și caracterizat prin relații strânse și pașnice, bazate pe cooperare.

(2) În înțelesul alineatului (1), Uniunea poate încheia acorduri speciale cu țările în cauză. Aceste acorduri pot include drepturi și obligații reciproce, precum și posibilitatea de a realiza acțiuni în comun. Punerea lor în aplicare face obiectul unei concertări periodice.

TITLUL II

DISPOZIȚII PRIVIND PRINCIPIILE DEMOCRATICE

Articolul 9

În toate activitățile sale, Uniunea respectă principiul egalității cetățenilor săi, care beneficiază de o atenție egală din partea instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor sale. Este cetățean al Uniunii orice persoană care are cetățenia unui stat membru. Cetățenia Uniunii nu înlocuiește cetățenia națională, ci se adaugă acesteia.

Articolul 10

(1) Funcționarea Uniunii se întemeiază pe principiul democrației reprezentative.
(2) Cetățenii sunt reprezentați direct, la nivelul Uniunii, în Parlamentul European. Statele membre sunt reprezentate în Consiliul European de șefii lor de stat sau de guvern și în Consiliu de guvernele lor, care la rândul lor răspund în mod democratic fie în fața parlamentelor naționale, fie în fața cetățenilor lor.

(3) Orice cetățean are dreptul de a participa la viața democratică a Uniunii. Deciziile se iau în mod cât mai deschis și la un nivel cât mai apropiat posibil de cetățean.

(4) Partidele politice la nivel european contribuie la formarea conștiinței politice europene și la exprimarea voinței cetățenilor Uniunii.

Articolul 11

(1) Instituțiile acordă cetățenilor și asociațiilor reprezentative, prin mijloace corespunzătoare, posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile și de a face schimb de opinii în mod public, în toate domeniile de acțiune ale Uniunii.

(2) Instituțiile Uniunii mențin un dialog deschis, transparent și constant cu asociațiile reprezentative și cu societatea civilă.

(3) În vederea asigurării coerenței și a transparenței acțiunilor Uniunii, Comisia Europeană procedează la ample consultări ale părților interesate.

(4) La inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai Uniunii, resortisanți ai unui număr semnificativ de state membre, Comisia Europeană poate fi invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, o propunere corespunzătoare în materie în care acești cetățeni consideră că este necesar un act juridic al Uniunii, în vederea aplicării tratatelor.

Procedurile și condițiile necesare pentru prezentarea unei astfel de inițiative sunt stabilite în conformitate cu articolul 24 primul paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 12

Parlamentele naționale contribuie în mod activ la buna funcționare a Uniunii:

(a) prin faptul că sunt informate de către instituțiile Uniunii și prin primirea de notificări privind proiectele de acte legislative ale Uniunii în conformitate cu Protocolul privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană;

(b) prin respectarea principiului subsidiarității în conformitate cu procedurile prevăzute în Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității;

(c) prin participarea, în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție, la mecanismele de evaluare a punerii în aplicare a politicilor Uniunii în acest spațiu, în conformitate cu articolul 70 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, și prin implicarea în controlul politic al Europol și în evaluarea activităților Eurojust, în conformitate cu articolele 88 și 85 din respectivul tratat;

(d) prin participarea la procedurile de revizuire a tratatelor, în conformitate cu articolul 48 din prezentul tratat;

(e) prin faptul că sunt informate cu privire la cererile de aderare la Uniune, în conformitate cu articolul 49 din prezentul tratat;

(f) prin participarea la cooperarea interparlamentară dintre parlamentele naționale și cu Parlamentul European, în conformitate cu Protocolul privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană.

TITLUL III

DISPOZIȚII PRIVIND INSTITUȚIILE

Articolul 13

(1) Uniunea dispune de un cadru instituțional care vizează promovarea valorilor sale, urmărirea obiectivelor sale, susținerea intereselor sale, ale cetățenilor săi și ale statelor membre, precum și asigurarea coerenței, a eficacității și a continuității politicilor și a acțiunilor sale.

Instituțiile Uniunii sunt:

- Parlamentul European;
- Consiliul European;
- Consiliul;
- Comisia Europeană (denumită în continuare „Comisia”);
- Curtea de Justiție a Uniunii Europene;
- Banca Centrală Europeană;